

Zevende Woord van bemoediging

GEËNT OP DE EDELE OLIJF

Beste broeders en zusters,

Vorige week woensdag werd herdacht hoe Russische troepen 76 jaar geleden het concentratiekamp Auschwitz hebben bevrijd. Wie leest over de concentratiekampen van de nationaalsocialisten wordt stil en verdrietig. Alleen al in Auschwitz werden een miljoen mensen, met name joodse mensen, op een fabrieksmatige wijze omgebracht. Tallozen verloren hun leven in de gaskamers. Vorige week had dagblad Trouw een aangrijpend verhaal over Nederlandse SS'ers die in Auschwitz gewerkt hebben en gruwelijk hebben gehandeld. Schokkend was het verhaal over een jonge joodse moeder die werd doorgeschoten en daarna haar baby. Blijkbaar zonder enige gewetensnood werden deze moorden gepleegd. Het nazisme blijft tot op de dag van vandaag grote vragen oproepen. Hoe was het mogelijk dat in een cultuur waarbinnen al eeuwen het Evangelie was verkondigd, deze ideologie met een agressieve Jodenhaat zoveel aanhang kon krijgen? Een nieuw heidendom kon zich breed maken. Het recht van de sterkste zat op de troon.

Toch moeten wij ook eerlijk willen kijken naar onze eigen christelijke geschiedenis. Er is dan alle reden tot grote schaamte en diep schuldbesef. Want al in de eerste eeuwen van de Kerk ontstaat er een diepe vijandschap tussen joden en christenen. Grote theologen houden felle anti-joodse preken. Ik noem alleen Johannes Chrysostomus. Zijn naam betekent *Guldenmond*. Hij kon fantastisch preken maar hij gebruikt zijn retorisch talent om ook afschuwelijk preken over de joden te houden. Veel theologen zijn helaas door de eeuwen heen hem gevolgd. Ik denk aan de felle preken van Maarten Luther. Zijn anti-judaïsme was groot. Hele citaten uit werken van Luther konden de nationaalsocialisten in hun publicaties overnemen. Onbetwistbaar heeft het kerkelijk anti-judaïsme de haat tegen de joden in nazi-Duitsland gevoed. Een diepzwarte pagina uit de geschiedenis van onze Kerk.

Na de Tweede Wereldoorlog heeft de Holocaust de christelijke gemeenschap tot een diepgaand gewetensonderzoek gebracht. En ook tot een nieuwe bezinning op de relatie tussen Kerk en synagoge. Wij beseffen opnieuw hoezeer christenen geworteld zijn in Israël. De apostel Paulus schrijft daar indringend over in zijn brief aan de christenen van Rome: *Gij zijt van de wilde olijfboom, waartoe gij krachtens uw oorsprong behoort, afgebroken en tegen uw aard in geënt op de edele olijf* (hoofdstuk 11, 24). De apostel ziet de christenen uit de volkeren als wilde olijven die zijn ingeplant in Israël als de edele olijf. Wij zijn dus van huis uit joods. De God die wij in onze kerken en kapellen aanbidden is de God die zich in de loop van Israëls geschiedenis heeft geopenbaard. Op het hoogtepunt van de tijd heeft Hij onder ons willen wonen in een joodse man. De heilige God van het verbond toont zijn onvoorwaardelijke liefde in Jezus.

Afgelopen zondag lazen wij dat Jezus op de sabbat naar de synagoge ging. Dat deed hij als Jood naar gewoonte. Op de sabbat herdacht Jezus Gods schepping en de bevrijding van zijn volk uit de slavernij van Egypte. In het joodse gebedshuis werd gelezen uit de Schriften, die wij nu Oude Testament noemen. Jezus openbaart zich daar als profeet en Messias. Hij leeft vanuit het verbond van Israëls God en zal dat verbond vernieuwen. In het zondagse evangelie wordt hij geschetst als de Heilige Gods. Hij spreekt met gezag en drijft onreine geesten uit. Helaas zijn er tot op de dag van vandaag vele onzuivere geesten in onze wereld. Wij denken natuurlijk aan de

boze geest van oorlog en terreur in tal van landen. Maar ook dichterbij aan roddel, jaloezie en afgunst.

In deze dagen noem ik heel bijzonder ook de onreine geest van geweld in onze eigen samenleving. Al heel lang maak ik mij zorgen over het verbale geweld in de sociale media. Op allerlei sites, helaas ook met een katholieke achtergrond, wordt vaak niet op de bal maar ook de persoon gespeeld. Zo wordt menige goede naam besmeurd. Maar recent hebben wij in onze steden, ook binnen het bisdom van 's-Hertogenbosch, te maken gehad met fysiek geweld. In Eindhoven, Tilburg, 's-Hertogenbosch en andere steden en dorpen trokken vorige week relschoppers door de binnensteden. Winkels werden opengebroken en er werd massaal gestolen en vernield. Het lijkt mij dat de daders stevig moeten worden gestraft, al moeten wij hen niet definitief afschrijven. Mensen die fouten maken, verdienen een nieuwe kans. Gelukkig kwam er na de rellen ook een golf van goedheid in beeld. Burgers gingen hun stad schoonmaken en voor gedupeerde ondernemers werd geld ingezameld. Een indrukwekkend voorbeeld van saamhorigheid en compassie.

Christus wil ons ook vandaag bevrijden van onreine geesten. Zijn leven wordt gekenmerkt door schenkende liefde en geweldloosheid. Hij blijft die weg trouw tot op het kruis van Golgotha. Geweld wordt niet met wraak maar met vergeving beantwoord. Hij pint mensen niet vast op hun donkere verleden maar plaatst hen in het licht. Zij krijgen een nieuwe kans. Onze coronatijd is onzeker en veel mensen raken aan het einde van hun Latijn. De lontjes van talloze mensen lijken steeds korter te worden. Onreine geesten in de Bijbel verdelen, zaaien onenigheid en drijven mensen uiteen. Laten wij als christenen ons openen voor de goede Geest van God. Door de weg van liefde, geweldloosheid en vergeving te gaan, kunnen wij, in onze gepolariseerde en oververhitte samenleving, mensen hopelijk weer dichterbij elkaar brengen.

Mgr. dr. Gerard de Korte